

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De luxe van Europapa

De EVP moet de leiding nemen in de noodzakelijke hervorming van de Europese Unie. De wereldproblemen zijn te urgent om de besluitvaardigheid van zowel de christendemocraten als de Unie als geheel zo gering te laten zijn als de afgelopen tijd.

door Wim van de Camp De auteur was Tweede Kamerlid en Europarlementariër voor het CDA en is nu voorzitter van de buitenlandcommissie van die partij.

De Europese verkiezingen zijn voorbij. De door de media voorspelde (en misschien ook door hen gewenste) ruk naar rechts blijkt erg mee te vallen. Bovendien is deze in Frankrijk en Duitsland vooral gebaseerd op binnenlandse politiek. President Macron heeft vervolgens, ogenschijnlijk in paniek, nationale verkiezingen uitgeschreven. In Scandinavië lijkt radicaal-rechts zelfs op zijn retour, en vlak ook onze Waalse zusterpartij Les Engagés niet uit: een helder nieuw verhaal met een stevige winst. Opvallend is wel dat grote groepen Europese jeugd meer rechts hebben gestemd. Daarover later meer.

Het CDA-van-nu heeft het goed gedaan, beter dan de peilingen voorspelden. Er werd donderdagavond 6 juni bij de eerste exitpoll wel heel erg luid geapplaudisseerd in Brouwerij De Prael Den Haag. Voor mij als oudgediende was dat wel even wennen, immers gewend zijnde aan veel hogere zetelaantallen! Ook het opkomstpercentage van kiezers veel dit keer heus mee; de Europese Unie en de oorlog in Oekraïne worden serieuzer genomen.

En dan nu 'the day after the night before'. Het voelt toch een beetje als Joost Klein die niet mocht meedoen aan de finale van het Eurovisiesongfestival: de verkiezingen zijn weliswaar voorbij, en de stemmen zijn geteld, maar er heerst bepaald geen victoriestemming, de uitdagingen voor de Unie zijn immers immens. Ik som ze maar even op: de oorlog in Oekraïne, de aanpak van het asielvraagstuk, de toekomst van onze boeren, de mogelijke uitbreiding van de Unie, de verbetering van het besluitvormingsproces, de verdere verdieping van de interne markt (het rapport-Letta¹), de aanhoudende inflatie, de open strategische autonomie en de nieuwe bemensing van de grote EU-organen.

Strategische autonomie

In het verleden kon de Unie als grootste interne markt ter wereld toch grotendeels haar eigen ontwikkelingstempo bepalen. Kijk naar de talloze verdragen die de afgelopen tachtig jaar de vormgeving van de Unie hebben bepaald, van het EGKS-verdrag tot aan het Verdrag van Lissabon. Maar dat is de laatste jaren sterk veranderd. De Unie is weliswaar een geopolitieke

macht, maar er staan nu veel meer stukken op het schaakbord: van de VS via Rusland naar China, via India en de Global South naar het uitgebreide aantal BRICS-landen. Allemaal krachten waar Europa mee heeft te dealen en te wheelen met een steeds meer afnemend eigen initiatief. Mooi blijft de parabel van Jaap de Hoop Scheffer over de laatste decennia, dat Europa op 'geopolitieke vakantie' is geweest en met een koel glas witte wijn aan het strand heeft gezeten:² onze veiligheid hebben we uitbesteed aan de VS, onze energie kwam uit Rusland en onze spullen werden gemaakt in China. Daar kunnen we niet mee voortgaan; de Unie verliest steeds vaker het initiatief in het geopolitieke geweld.

Ere wie ere toekomt, maar het was de Franse president Emmanuel Macron die het begrip 'strategische autonomie van de Unie' introduceerde. De overlevering wil dat voormalig premier Rutte daar het woord 'open' voor heeft geplaatst, de 'open strategische autonomie van de Unie', om maar te voorkomen dat we een geheel gesloten (en Frans geïnspireerd) handelsblok zullen worden.

Europa moet dus snel meer op eigen benen staan.

Dat geldt zeker voor de Europese defensie. De agressie van Rusland heeft het thema externe veiligheid hoog op de agenda geplaatst. De relatie met de NAVO wordt herzien, zeker als alle EU-landen gaan voldoen aan het criterium van twee procent bnp defensie-uitgaven.

Om over een mogelijke terugkomst van de heer Trump nog maar te zwijgen. Een Europees leger is vooralsnog uit den boze, maar onder druk wordt alles vloeibaar.

Laten we eerst eens beginnen met de honderden wapensystemen die de EU-landen er nu op na houden; dat kan veel uniformer en eenvoudiger. Ook het aanbestedingsbeleid kan veel meer gezamenlijk, de prijs zakt sterk bij grotere aankopen.

De uitbreiding van de EU blijft een heet hangijzer. Wie in de Unie durft, nu er in sommige EU-landen een ijzige nationalistische wind waait, nog tot grootscheepse uitbreiding over te gaan? De Balkanlanden smeken om toetreding, om over het grote Oekraïnedossier nog maar te zwijgen. Een meer dan kwalijke rol speelt de Servische regering: onderhandelen met de EU over toetreding en ondertussen voortdurend openlijk ordinair sjansen met Rusland en China. Dat kan volgens mij niet zonder gevolgen blijven.

Het besluitvormingsproces in de Unie moet sneller en eenvoudiger. We zijn nu een log en traag werelddeel. En dat irriteert volgens mij ook de Europese jeugd. Die jongeren willen echt meer vaart van de oude politiek. De eindeloze compromissenfabriek van de drie grote middenpartijen is niet meer van deze tijd. De huidige politiek vergt heldere keuzes. Mensen zijn meer vóór of tegen iets. En dan kun je verder.

De Unie verliest steeds vaker het initiatief in het geopolitieke geweld

Iets vergelijkbaars hoor je ook van jonge boeren: 'Geef ons een helder perspectief. Dat mag best "groen" zijn, als wij maar voor de komende jaren weten waar en hoe we kunnen investeren.' Het gedeeltelijk terugdraaien van de Green Deal heeft het er voor hen allemaal niet helderder op gemaakt.

De overeenstemming over een systeem van gekwalificeerde meerderheden (*qualified majority voting* of QMV) voor bepaalde beleidsterreinen (sancties en buitenlandpolitiek) groeit; nu nog de invoering daarvan.

Europese wapenindustrie

Ik vind de strategische autonomie een werkelijk goede injectie voor de Europese politiek. Te lang al zijn we afhankelijk van de Aziatische chipindustrie. Accu's voor elektrische auto's

moeten we meer zelf produceren. De mijnbouw van zogenoemde *raw materials* komt in de EU niet van de grond, terwijl er toch veel lithium in Finland en Portugal te winnen is. En naast een noodzakelijke heroriëntatie op de Europese wapenindustrie (ook pensioenfondsen herzien op dit punt hun beleid) zijn we de afgelopen maanden geconfronteerd met een stevig medicijntekort, door gebrek aan de grondstoffen daarvoor.

Het gedeeltelijk terugdraaien van de Green Deal heeft het er voor boeren niet helderder op gemaakt

Bij dit alles zal de Europese Volkspartij – die zich graag profileert als de ‘driving force of Europe’ – een grote rol spelen. Niet het veilige midden maar het radicale midden moet het uitgangspunt worden. Immers in veel landen worden de EU-richtlijnen en -verordeningen niet goed geïmplementeerd, laat staan gehandhaafd. Dat leidt tot veel irritatie tussen de lidstaten.³ De landbouwsubsidies komen te veel bij

agro-industriële conglomeraten terecht, in plaats van bij de familiebedrijven. En ook het Europese uitzettingsbeleid van uitgeprocedeerde asielzoekers komt niet van de grond. Daar kan de Unie veel meer nadruk op leggen. En kijk hoe landen als Hongarije en Slowakije omgaan met essentiële Europese vrijheden als persvrijheid en een onafhankelijke rechterlijke macht.

Onder Manfred Weber was de Brusselse EVP-fractie de afgelopen vijf jaar vaak vaag en besluiteloos. Vergeet daarbij niet: Europeanen zijn verwend, de buitenwereld is boos, dat kunnen we niet negeren. Velen van ons Europeanen leven in grote luxe, en soms zelfs gemakzuchtig. We moeten veel alerter op onze veranderende wereld reageren. Willen we onze Europese manier van leven voortzetten, dan dienen we er ook voor op te komen. En dat verdient de Europese Unie.

Daar is lang nog niet iedereen in Europa van overtuigd. We baden voorlopig nog te veel in onze welvaart van het Avondland. Jammer.

1 Enrico Letta, *Much more than a market. Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens*. Brussel: Europe Jacques Delors, april 2024.

2 De Hoop Scheffer zei dit op 5 november 2022 op het CDA-partijcongres in Nijkerk.

3 Zo worden in grensgebieden de Natura 2000-gebieden verschillend gehandhaafd.